

Väljaandja:	Ülemnõukogu
Akti liik:	välisleping
Teksti liik:	algtekst
Jõustumise kp:	18.07.1993
Valdamismärge:	RT II 1999, 21, 122

## 12. augusti 1949 Genfi konventsioonide 8. juuni 1977 (II) lisaprotokoll siseriiklike relvakonfliktide ohvrite kaitse kohta

Vastu võetud 08.06.1977

Eesti Vabariigi Ülemnõukogu otsus protokolliga ühinemise kohta

Välisministeeriumi teadaanne välislepingu jõustumise kohta

### PREAMBUL

Lepingu pooded,

meenutades, et 12. augusti 1949. Genfi konventsioonide ühises artiklis 3 sätestatud humanitaarsed põhimõtted rajavad aluse inimese austamiseks siseriiklike relvakonfliktide korral,

meenutades, et inimest kaitsevad ka inimõigustega seotud rahvusvahelised dokumentid,

rõhutades vajadust tagada nende relvakonfliktide ohvritele parem kaitse,

meenutades, et juhtudel, mida kehtiv õigus ei reguleeri, kaitsevad inimest humaansuse põhimõtted ja ühiskondlik südamerunnistus,

on kokku leppinud järgnevas:

### I osa KÄESOLEVA PROTOKOLLI ULATUS

#### Artikel 1. Reguleerimisala

1. Käesolevat protokolli, mis täpsustab ja täiendab 12. augusti 1949 Genfi konventsioonide ühist artiklit 3 selle kohaldamise tingimusi muutmata, rakendatakse nende relvakonfliktide puhul, mis ei ole määratletud 12. augusti 1949 Genfi konventsioonide I lisaprotokolli rahvusvaheliste relvakonfliktide ohvrite kaitse kohta artiklis 1, ja mis toimuvad lepingupoole territooriumil tema relvajõudude ja teisitimõtlejate relvajõudude või muude organiseritud relvastatud rühmituste vahel, kes kellegi juhtimisel kontrollivad tema territooriumi nii, et neil on võimalik läbi viia pidevaid ja kooskõlastatud sõjalisi operatsioone ja rakendada käesolevat protokolli.

2. Käesolevat protokolli ei rakendata siserahutuste ja -pingete korral, nagu massilised korratused, isoleeritud ja juhuslikud vägivallaaktid ja teised samalaadsed aktid, mis ei ole relvakonfliktid.

#### Artikel 2. Asjasõpeutuvad isikud

1. Seda protokolli rakendatakse ilma vaenuliku vahetegemiseta rassi, nahavärvi, soo, keele, religiooni või uskumuste, poliitiliste või muude vaadete, rahvusliku või sotsiaalse päritolu, varandusliku seisundi, sünnipära või muu sarnase kriteeriumi alusel (edaspidi: vaenulik vahetegemine) kõigi isikute suhtes, keda mõjutab artiklis 1 määratletud relvakonflikt.

2. Relvakonflikti lõppemise korral kaitstakse artiklite 5 ja 6 alusel kõiki isikuid, kellelt on võetud vabadus või kelle vabadust on piiratud sellise konflikti tõttu, ning isikuid, kellelt on võetud vabadus või kelle vabadust on samal põhjusel piiratud pärast konflikti, kuni sellise vabaduse võtmise või piiramise lõpuni.

#### Artikel 3. Mittesekumine

1. Midagi käesolevas protokollis ei tohi kasutada eesmärgiga kahjustada riigi suveräänsust või takistada valitsusel kõigi seaduslike vahenditega säilitada või taastada seaduslikkust ja korda riigis või kaitsta riigi rahvuslikku ühtsust ja territoriaalset terviklikkust.

2. Midagi käesolevas protokollis ei tohi kasutada selleks, et õigustada mis tahes põhjusel otsest või kaudset sekkumist relvakonflikti või lepingupoole sise- või välisasjadesse territooriumil, kus see konflikt aset leibab.

## II osa INIMLIK KOHTLEMINE

### **Artikel 4. Põhitagatised**

1. Kõigil isikutel, kes ei võta sõjategevusest osa vahetult või on lõpetanud selles osalemise, on olenemata sellest, kas nende vabadust on piiratud või mitte, õigus austusele nende isiku, au, veendumuste ja religioossete tavade vastu. Neid tuleb igas olukorras kohelda inimlikult ja ilma vaenuliku vahetegemiseta. Keelatud on anda käsk mitte kedagi ellu jäätta.

2. Arvestades eeltoodud üldist põhimõtet, on alati ja igal pool keelatud järgmised teod lõikes 1 nimetatud isikute suhtes:

- (a) vägivald isiku elu, tervise ja füüsilise või vaimse heaolu vastu, esmajoones tapmine või julm kohtlemine nagu piinamine, vigastamine või kehaline karistamine;
- (b) kollektiivne karistamine;
- (c) pantvangiks võtmine;
- (d) terroristlikud aktid;
- (e) au haavamine, esmajoones alandav ja alavääristav kohtlemine, vägistamine, prostitutsiooniga tegelema sundimine ja igasugune kõlbluse vastane rünne;
- (f) orjastamine ja orjakaubandus;
- (g) röövimine;
- (h) ähvardamine ülalnimetatud tegude toimepanemisega.

3. Lastele tuleb tagada vajalik hoolitsus ja abi, esmajoones:

- (a) peavad nad saama vanemate või vanemate puudumise korral nende hoolitsemise eest vastutajate soovidele vastavat haridust, sealhulgas usulist ja kõlblist kasvatust;
- (b) tuleb astuda kõiki vajalikke samme, soodustamaks ajutiselt lahutatud perekondade taasühinemist;
- (c) alla viieteistaastasi lapsi ei tohi värvata relvajõududesse ega relvastatud rühmitustesse ega lubada neil sõjategevusest osa võtta;
- (d) kaitstakse alla viieteistaastasi lapsi ka siis, kui nad punkticarvestamata vahetult sõjategevuses osalevad ja kui nad vangistatakse;
- (e) astutakse vajaduse korral samme, et viia lapsed ajutiselt ära piirkonnast, kus toimub sõjategevus, riigi ohutumasse piirkonda, kusjuures lastega on kaasas isikud, kes vastutavad nende turvalisuse ja heaolu eest. Võimaluse korral küsitakse äraviimiseks nõusolekut vanematelt või teistelt isikutelt, kes seaduse või tavade alusel laste eest vastutavad.

### **Artikel 5. Isikud, kelle vabadust on piiratud**

1. Lisaks artiklile 4 tuleb nende interneeritud või kinni peetud isikute suhtes, kelle vabadust on piiratud relvakonfliktiga seotud põhjustel kohaldada vähemalt järgmisi sätteid:

- (a) haavatuid ja haigeid tuleb kohelda vastavalt artiklile 7;
- (b) käesolevas lõikes viidatud isikuid tuleb samas ulatuses kui tsiviilelanikkonda varustada toidu ja joogiveega, anda neile tervist ja hügieeni puudutavad tagatised ning kaitsta neid karmi kliima ja relvakonflikti ohtude eest;
- (c) neil lubatakse vastu võtta individuaalset või kollektiivset abi;
- (d) neil lubatakse tegeleda oma religiooniga ja saada sellekohase palve ja võimaluse korral hingelist abi religioosseid ülesandeid täitvatelt isikutelt, nagu vaimulikud;
- (e) kui nimetatud isikud pannakse tööle, tuleb neile luua samasugused tööttingimused ja anda samasugused tagatised nagu kohalikule tsiviilelanikkonnalegi.

2. Isikud, kes vastutavad lõikes 1 nimetatud isikute interneerimise või kinnipidamise eest, peavad veel võimaluste piires täitma järgmisi sätteid:

- (a) naisi tuleb hoida meeste majutuskohtadest eraldatud majutuskohtades, mis on naiste vahetu järelevalve all, välja arvatud juhud, kui ühe perekonna mehed ja naised majutatakse koos;
- (b) neil tuleb lubada saata ning saada kirju ja kaarte, mille arvu võib pädev asutus piirata, kui ta seda vajalikuks peab;
- (c) interneerimis- ja kinnipidamiskohad ei tohi asuda võtlustsooni lähdal. Lõikes 1 nimetatud isikud tuleb evakuuerida, kui nende interneerimis- või kinnipidamiskohad satuvad relvakonflikti tõttu erilisse ohtu, eeldusel, et nende evakuierimise tingimused on ohutud;
- (d) neil peab olema õigus lasta end meditsiiniliselt läbi vaadata;
- (e) nende füüsилist või psüühilist tervist ja puutumust ei tohi ohustada mingi õigustamatu tegevuse või tegevusetusega. Keelatud on käesolevas artiklis nimetatud isikuid sundida läbima mingit meditsiinilist protseduuri, mis ei ole tingitud asjaspuutuva isiku tervislikust seisundist ega ole kooskõlas üldtunnustatud meditsiinistandarditega, mida rakendatakse vabade isikute suhtes samadel meditsiinilistel asjaoludel.

3. Lõikes 1 nimetamata isikuid, kelle vabadust on relvakonfliktiga seotud põhjustel kuidagi piiratud, tuleb vastavalt artiklile 4, käesoleva artikli lõike 1 punktidele *a*, *cja* *dja* lõike 2 punktile *b* kohelda humaanselt.
4. Kui isikud, kelle vabadust oli piiratud, otsustatakse vabastada, peavad otsustajad tagama nende turvalisuse.

#### **Artikel 6. Kriminaalvastutusele võtmine**

1. Käesolevat artiklit kohaldatakse relvakonfliktiga seotud kriminaalkuritegude eest vastutuselevõtmise ja karistamise suhtes.
2. Isikule, kes on leitud olevat süüdi õiguserikkumises, võib mõista karistuse ja seda täide viia ainult sõltumatu ja erapooletu kohtu süüdimõistva otsuse alusel. Esmajoones:
  - (a) tuleb süüdistatavat kohtumenetluses viivitamatult informeerida kuriteo üksikasjadest, milles teda süüdistatakse, ning süüdistataval peavad nii enne kohtuistungit kui ka selle ajal olema kõik enda kaitseks vajalikud õigused ja võimalused;
  - (b) ei tohi kedagi õiguserikkumises süüdi mõista muidu, kui individuaalse kriminaalvastutuse alusel;
  - (c) ei tohi kedagi süüdi mõista kriminaalkuriteos, mis seisnes teos või tegevusetuses, mis selle toimepanemise ajal kehitinud seaduse järgi ei olnud kriminaalkuritegu, ega määräta kuriteo toimepanemise ajal kohaldatavast raskemat kriminaalkaristust. Kui pärast kuriteo toimepanemist tehakse seadusesse parandus, mis määrab kergema karistuse, laineb see ka õiguserikkujale;
  - (d) tuleb süüdistatavat pidada süütutuks kuni tema süü seadusliku töestamiseni;
  - (e) on süüdistataval õigus viibida oma kohtuistungil;
  - (f) ei tohi kedagi sundida iseenda vastu tunnistusi andma ega end süüdi tunnistama.
3. Süüdimõistetud isikule tuleb süüdimõistmisel teha teatavaks tema kohtulikud ja muud tagatised ning tähtajad, mille jooksul on neid võimalik kasutada.
4. Surmanuhtlust ei või mõista isikutele, kes olid õiguserikkumise toimepanemise ajal alla kaheksateistkümnäästased ja seda ei tohi täide viia rasedate naiste või väikelaste emade suhtes.
5. Sõjategevuse lõppedes peavad valitsevad võimuorganid püüdma anda võimalikult ulatusliku amnestia interneeritud või kinni peetud isikutele, kes on osalenud relvakonfliktis või kellelt on vöetud vabadus relvakonfliktiga seotud põhjustel.

### **III osa HAAVATUD, HAIGED JA MEREHÄDALISED**

#### **Artikel 7. Kaitse ja hoolitsus**

1. Kõiki haavatuid, haigeid ja merehädalisi tuleb austada ja kaitsta, olenemata sellest, kas nad on osalenud relvakonfliktis või mitte.
2. Neid tuleb alati kohelda humaanselt ning neile tuleb viivitamata anda nende seisundile kohast, võimalikult täielikku ravi ja meditsiinilist hooldust. Nimetatud isikute puhul võib anda eeliseid ainult meditsiinilistel alustel.

#### **Artikel 8. Otsimine**

Kui olukord lubab, esmajoones pärast lahingut, tuleb viivitamata teha kõik võimalik haavatute, haigete ja merehädaliste ülesotsimiseks ja kokkukogumiseks, nende kaitsmiseks röövimise ja halva kohtlemise eest, nende piisavaks hooldamiseks; samuti langenute otsimiseks ja nende riisumise vältimiseks ning nende korralikuks matmiseks.

#### **Artikel 9. Meditsiini- ja usupersonali kaitse**

1. Meditsiini- ja usupersonali tuleb austada ja kaitsta ning anda neile nende kohustuste täitmisel kõikvõimalikku abi. Neid ei tohi sundida täitma ülesandeid, mis ei ole kooskõlas nende humanitaarse missiooniga.
2. Meditsiinipersonalilt ei tohi nende kohustuste täitmisel nõuda kellegi eelistamist muul kui meditsiinilisel alusel.

#### **Artikel 10. Üldine kaitse meditsiiniliste kohustuste täitmisel**

1. Kedagi ei tohi karistada arstieetikale vastava meditsiinilise tegevuse eest, hoolimata isikust, kes sellest kasu saab.
2. Meditsiinilisi ülesandeid täitvaid isikuid ei tohi sundida toime panema selliseid tegusid ega tegema sellist tööd, mis on vastuolus arstieetika või haavatute ja haigete heaks ette nähtud muude reeglitega või käesoleva

protokolliga. Samuti ei või neid sundida hoiduma tegevusest, mida nõuavad nimetatud reeglid või käesolev protokoll.

3. Meditsiinilisi ülesandeid täitvate isikute ametikohustusi informatsiooni suhtes, mida nad võivad saada nende hoole all olevate haavatute ja haigete kohta, tuleb vastavalt siseriiklikule õigusele austada.

4. Vastavalt siseriiklikule õigusele ei tohi meditsiinilisi ülesandeid täitvat isikut mingil viisil karistada selle eest, et ta keeldub andmast või ei saa anda informatsiooni haavatute ja haigete kohta, kes on parajasti või on olnud tema hoole all.

#### **Artikel 11. Meditsiiniüksuste ja -söidukite kaitse**

1. Meditsiiniüksusi ja -söidukeid tuleb alati austada ja kaitsta ning neid ei tohi rünnata.

2. Meditsiinitüksuste ja -söidukite kaitse ei lõpe, välja arvatum juhul, kui neid kasutatakse nende humanitaarülesannete välistelt sõjaliste aktide toimepanemiseks. Kaitse võib lõppeda alles pärast hoiatust, millega määratatakse olukorra kohane tähtaeg, ja kui see hoiatus on jääanud tähelepanuta.

#### **Artikel 12. Tunnusmärk**

Asjaomase pädeva asutuse suuniste kohaselt kasutavad meditsiini- ja usupersonal ning meditsiiniüksused ja -söidukid tunnusmärki valgel taustal oleva punase ristiga, punase poolkuuga või punase lõvi ja päikesega. Tunnusmärki tuleb alati austada ning seda ei tohi vääralt kasutada.

### **IV osa TSIVIILELANIKKOND**

#### **Artikel 13. Tsiviilelanikkonna kaitse**

1. Tsiviilelanikkonnal ja üksikutel tsiviilisikutel on õigus saada üldist kaitset sõjalistest operatsioonidest tulenevate ohtude eest. Selle kaitse teostamiseks tuleb järgnevaid reegleid alati täita.

2. Tsiviilelanikkonda ega üksikuid tsiviilisikuid ei tohi rünnata. Keelatud on vägivallaaktid või vägivallaga ähvardamine, mille peamine eesmärk on tsiviilelanikkonna hirmutamine.

3. Tsiviilelanikke kaitstakse käesoleva osa alusel, välja arvatum juhul, kui nad võtavad otseselt osa sõjategevusest.

#### **Artikel 14. Tsiviilelanikkonna eluks hä davajalike objektide kaitse**

Keelatud on kasutada tsiviilelanike näljutamist võitlusvahendina. Seega on keelatud sel eesmärgil rünnata, hävitada, ära võtta või muuta kasutuskõlbmatuks tsiviilelanikkonnale eluks hä davajalikke objekte, nagu toiduaineid, toiduainete tootmiseks vajalikke põllumajanduspiirkondi, teraviljakultuure, elusloomi, joogiveeseadmeid ja -varusid ning niisutusratatisi.

#### **Artikel 15. Ohtlikke jõude sisaldavate rajatiste ja seadmete kaitse**

Ohtlikke jõude sisaldavaid rajatisi ja seadmeid, nimelt tamme, kaitsevalle ja aatomielektrijaamu ei tohi rünnata, isegi kui need objektid on sõjalised sihtmärgid, juhul kui selline rünnak võib põhjustada ohtlike jõudude vallandumise ja tuua seega kaasa tõsiseid kaotusi tsiviilelanikkonna seas.

#### **Artikel 16. Kultuuriobjektide ja usutalituskohtade kaitse**

Arvestades 14. mai 1954 Haagi konventsiooni kultuuriväärtuste kaitseks relvakonflikti korral, on keelatud toime panna mis tahes sõjalisi akte, mis on suunatud ajaloomälestiste, kunstiteoste või usukultuse kohtade vastu, mis kujutavad rahva kultuurilist või religioosset pärandit, samuti on keelatud kasutada nimetatud kultuuriväärtusi sõjategevuse toetamiseks.

#### **Artikel 17. Tsiviilelanike sunniviisilise ümberasustamise keeld**

1. Tsiviilelanikkonna ümberasustamise käksu ei tohi anda konfliktiga seotud põhjustel, välja arvatum asjasepuuuvate tsiviilelanike julgeoleku huvides või äärmise sõjalise vajaduse korral. Kui selline ümberasustamine korraldatakse, tuleb teha kõik võimalik, et tsiviilelanikkonda saaks vastu võtta majutuse, hügieeni, tervishoiu, turvalisuse ja toitlustamise suhtes rahuldavatel tingimustel.

2. Tsiviilelanikke ei tohi sundida konfliktiga seonduvatel põhjustel oma territooriumilt lahkuma.

#### **Artikel 18. Abiorganisatsioonid ja abistamisaktsoonid**

1. Lepingupoole territooriumil tegutsevad abiorganisatsioonid, näiteks Punase Risti (Punase Poolkuu, Punase Lõvi ja Päikese) organisatsioonid, võivad pakkuda abi, täitmaks relvakonflikti ohvrite heaks oma traditsioonilisi

ülesandeid. Tsiviilelanikkond võib ka omal algatusel pakkuda oma abi haavatute, haigete ja merehädaliste kokkukogumisel ja nende eest hoolitsemisel.

2. Kui tsiviilelanikkond kannatab ülemäärase viletsuse käes hädavajalike varude, näiteks toiduainete ja meditsiinivarustuse, puudumise tõttu, tuleb asjaomase lepingupoole nõusolekul tsiviilelanikkonna heaks ette võtta humanitaarseid ja erapoletuid abistamisaktsoone, mida viiakse läbi ilma mis tahes vaenuliku vahetegemiseta.

## V osa LÖPPSÄTTED

### **Artikel 19. Levitamine**

Käesolevat protokolli tuleb levitada nii ulatuslikult kui võimalik.

### **Artikel 20. Allakirjutamine**

Käesolev protokoll avatakse konventsioonide osalistele allakirjutamiseks kuus kuud pärast lõppakti allakirjutamist ja jäab sellest avatuks kaheteistkümneks kuuks.

### **Artikel 21. Ratifitseerimine**

Käesolev protokoll tuleb ratifitseerita esimesel võimalusel. Ratifitseerimisdokumendid deponeeritakse konventsioonide depositaari, Ðveitsi Föderaalnõukogu juurde.

### **Artikel 22. Ühinemine**

Käesoleva protokolliga võivad ühineda kõik konventsioonide osalised, kes ei ole sellele alla kirjutanud. Ühinemisdokumendid tuleb deponeerida depositaari juurde.

### **Artikel 23. Jõustumine**

1. Käesolev protokoll jõustub kuus kuud pärast kahe ratifitseerimis- või ühinemisdokumendi deponeerimist.
2. Iga konventsioonide osalise suhtes, kes ratifitseerib käesoleva protokolli või ühineb sellega hiljem, jõustub see kuus kuud pärast selle osalisriigi ratifitseerimis- või ühinemisdokumendi deponeerimist.

### **Artikel 24. Muutmine**

1. Iga lepingosaline võib teha ettepaneku käesolevat protokolli muuta. Muudatusettepaneku tekst edastatakse depositaarile, kes pärast kõigi lepingupoolte ja Rahvusvahelise Punase Risti Komiteega konsulterimist otsustab, kas muudatusettepaneku arutamiseks tuleks konverents kokku kutsuda.
2. Depositaar kutsub sellele konverentsile kõik lepingupooled ja konventsioonide osalised, olenemata sellest, kas nad on käesolevale protokollile alla kirjutanud või mitte.

### **Artikel 25. Denonsseerimine**

1. Kui lepingosaline denonsseerib käesoleva protokolli, jõustub denonsseerimine alles kuus kuud pärast denonsseerimisdokumendi kätesamist. Kui aga kuuekuulise tähtaaja lõppedes osaleb denonsseeriv lepingosaline artiklis 1 nimetatud situatsioonis, siis ei jõustu denonsseerimine enne relvakonflikti lõppu. Selliste isikute suhtes, kellelt on võetud vabadus või kelle vabadust on konfliktiga seoses piiratud, kohaldatakse käesolevat protokolli kuni nende lõpliku vabastamiseni.
2. Denonsseerimisest tuleb kirjalikult teatada depositaarile, kes edastab selle kõigile lepingupooltele.

### **Artikel 26. Teated**

Depositaar teatab lepingupooltele ja konventsioonide osalistele, olenemata sellest, kas nad on käesolevale protokollile alla kirjutanud või mitte:  
(a) käesolevale protokollile allakirjutamistest ning ratifitseerimis- ja ühinemisdokumentide deponeerimistest vastavalt artiklitele 21 ja 22;  
(b) käesoleva protokolli jõustumise kuupäeva vastavalt artiklile 23; ja  
(c) artikli 24 alusel saadud teadetest ja deklaratsioonidest.

### **Artikel 27. Registreerimine**

1. Depositaar edastab käesoleva protokolli pärast selle jõustumist Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni sekretariaadile Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni põhikirja artiklile 102 kohaseks registreerimiseks ja avaldamiseks.

2. Depositaar teatab Ühinenud Rahvaste Organisatsiooni sekretariaadile ka kõigist käesoleva protokolli ratifitseerimistest ja ühinemistest sellega.

## **Artikel 28. Autentsed tekstid**

Käesoleva protokolli originaaleksemplar, mille araabia-, hiina-, inglisi-, prantsus-, vene- ja hispaaniakeelsed tekstid on võrdselt autentsed, deponeeritakse depositaari juurde, kes saadab selle tõestatud koopiad kõigile konventsionide osalistele.

## **Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of Non-International Armed Conflicts (Protocol II), 8 June 1977**

### **PREAMBLE**

The High Contracting Parties,

Recalling that the humanitarian principles enshrined in Article 3 common to the Geneva Conventions of 12 August 1949, constitute the foundation of respect for the human person in cases of armed conflict not of an international character,

Recalling furthermore that international instruments relating to human rights offer a basic protection to the human person,

Emphasizing the need to ensure a better protection for the victims of those armed conflicts,

Recalling that, in cases not covered by the law in force, the human person remains under the protection of the principles of humanity and the dictates of the public conscience,

Have agreed on the following:

### **Part I SCOPE OF THIS PROTOCOL**

#### **Article 1. Material field of application**

1. This Protocol, which develops and supplements Article 3 common to the Geneva Conventions of 12 August 1949 without modifying its existing conditions or application, shall apply to all armed conflicts which are not covered by Article 1 of the Protocol Additional to the Geneva Conventions of 12 August 1949, and relating to the Protection of Victims of International Armed Conflicts (Protocol I) and which take place in the territory of a High Contracting Party between its armed forces and dissident armed forces or other organized armed groups which, under responsible command, exercise such control over a part of its territory as to enable them to carry out sustained and concerted military operations and to implement this Protocol.

2. This Protocol shall not apply to situations of internal disturbances and tensions, such as riots, isolated and sporadic acts of violence and other acts of a similar nature, as not being armed conflicts.

#### **Article 2. Personal field of application**

1. This Protocol shall be applied without any adverse distinction founded on race, colour, sex, language, religion or belief, political or other opinion, national or social origin, wealth, birth or other status, or on any other similar criteria (hereinafter referred to as "adverse distinction") to all persons affected by an armed conflict as defined in Article 1.

2. At the end of the armed conflict, all the persons who have been deprived of their liberty or whose liberty has been restricted for reasons related to such conflict, as well as those deprived of their liberty or whose liberty is restricted after the conflict for the same reasons, shall enjoy the protection of Articles 5 and 6 until the end of such deprivation or restriction of liberty.

#### **Article 3. Non-intervention**

1. Nothing in this Protocol shall be invoked for the purpose of affecting the sovereignty of a State or the responsibility of the government, by all legitimate means, to maintain or re-establish law and order in the State or to defend the national unity and territorial integrity of the State.

2. Nothing in this Protocol shall be invoked as a justification for intervening, directly or indirectly, for any reason whatever, in the armed conflict or in the internal or external affairs of the High Contracting Party in the territory of which that conflict occurs.

**Part II**  
**HUMANE TREATMENT**

**Article 4. Fundamental guarantees**

1. All persons who do not take a direct part or who have ceased to take part in hostilities, whether or not their liberty has been restricted, are entitled to respect for their person, honour and convictions and religious practices. They shall in all circumstances be treated humanely, without any adverse distinction. It is prohibited to order that there shall be no survivors.
2. Without prejudice to the generality of the foregoing, the following acts against the persons referred to in paragraph I are and shall remain prohibited at any time and in any place whatsoever:
  - (a) violence to the life, health and physical or mental well-being of persons, in particular murder as well as cruel treatment such as torture, mutilation or any form of corporal punishment;
  - (b) collective punishments;
  - (c) taking of hostages;
  - (d) acts of terrorism;
  - (e) outrages upon personal dignity, in particular humiliating and degrading treatment, rape, enforced prostitution and any form of indecent assault;
  - (f) slavery and the slave trade in all their forms;
  - (g) pillage;
  - (h) threats to commit any or the foregoing acts.
3. Children shall be provided with the care and aid they require, and in particular:
  - (a) they shall receive an education, including religious and moral education, in keeping with the wishes of their parents, or in the absence of parents, of those responsible for their care;
  - (b) all appropriate steps shall be taken to facilitate the reunion of families temporarily separated;
  - (c) children who have not attained the age of fifteen years shall neither be recruited in the armed forces or groups nor allowed to take part in hostilities;
  - (d) the special protection provided by this Article to children who have not attained the age of fifteen years shall remain applicable to them if they take a direct part in hostilities despite the provisions of subparagraph (c) and are captured;
  - (e) measures shall be taken, if necessary, and whenever possible with the consent of their parents or persons who by law or custom are primarily responsible for their care, to remove children temporarily from the area in which hostilities are taking place to a safer area within the country and ensure that they are accompanied by persons responsible for their safety and well-being.

**Article 5. Persons whose liberty has been restricted**

1. In addition to the provisions of Article 4 the following provisions shall be respected as a minimum with regard to persons deprived of their liberty for reasons related to the armed conflict, whether they are interned or detained:
  - (a) the wounded and the sick shall be treated in accordance with Article 7;
  - (b) the persons referred to in this paragraph shall, to the same extent as the local civilian population, be provided with food and drinking water and be afforded safeguards as regards health and hygiene and protection against the rigours of the climate and the dangers of the armed conflict;
  - (c) they shall be allowed to receive individual or collective relief;
  - (d) they shall be allowed to practise their religion and, if requested and appropriate, to receive spiritual assistance from persons, such as chaplains, performing religious functions;
  - (e) they shall, if made to work, have the benefit of working conditions and safeguards similar to those enjoyed by the local civilian population.
2. Those who are responsible for the internment or detention of the persons referred to in paragraph 1 shall also, within the limits of their capabilities, respect the following provisions relating to such persons:
  - (a) except when men and women of a family are accommodated together, women shall be held in quarters separated from those of men and shall be under the immediate supervision of women;
  - (b) they shall be allowed to send and receive letters and cards, the number of which may be limited by competent authority if it deems necessary;
  - (c) places of internment and detention shall not be located close to the combat zone. The persons referred to in paragraph 1 shall be evacuated when the places where they are interned or detained become particularly exposed to danger arising out of the armed conflict, if their evacuation can be carried out under adequate conditions of safety;
  - (d) they shall have the benefit of medical examinations;
  - (e) their physical or mental health and integrity shall not be endangered by any unjustified act or omission. Accordingly, it is prohibited to subject the persons described in this Article to any medical procedure which

is not indicated by the state of health of the person concerned, and which is not consistent with the generally accepted medical standards applied to free persons under similar medical circumstances.

3. Persons who are not covered by paragraph 1 but whose liberty has been restricted in any way whatsoever for reasons related to the armed conflict shall be treated humanely in accordance with Article 4 and with paragraphs 1(a), (c) and (d), and 2(b) of this Article.

4. If it is decided to release persons deprived of their liberty, necessary measures to ensure their safety shall be taken by those so deciding.

#### **Article 6. Penal prosecutions**

1. This Article applies to the prosecution and punishment of criminal offences related to the armed conflict.

2. No sentence shall be passed and no penalty shall be executed on a person found guilty of an offence except pursuant to a conviction pronounced by a court offering the essential guarantees of independence and impartiality.

In particular:

(a) the procedure shall provide for an accused to be informed without delay of the particulars of the offence alleged against him and shall afford the accused before and during his trial all necessary rights and means of defence;

(b) no one shall be convicted of an offence except on the basis of individual penal responsibility;

(c) no one shall be held guilty of any criminal offence on account of any act or omission which did not constitute a criminal offence, under the law, at the time when it was committed; nor shall a heavier penalty be imposed than that which was applicable at the time when the criminal offence was committed; if, after the commission of the offence, provision is made by law for the imposition of a lighter penalty, the offender shall benefit thereby;

(d) anyone charged with an offence is presumed innocent until proved guilty according to law;

(e) anyone charged with an offence shall have the right to be tried in his presence;

(f) no one shall be compelled to testify against himself or to confess guilt.

3. A convicted person shall be advised on conviction of his judicial and other remedies and of the time-limits within which they may be exercised.

4. The death penalty shall not be pronounced on persons who were under the age of eighteen years at the time of the offence and shall not be carried out on pregnant women or mothers of young children.

5. At the end of hostilities, the authorities in power shall endeavour to grant the broadest possible amnesty to persons who have participated in the armed conflict, or those deprived of their liberty for reasons related to the armed conflict, whether they are interned or detained.

### Part III WOUNDED, SICK AND SHIPWRECKED

#### **Article 7. Protection and care**

1. All the wounded, sick and shipwrecked, whether or not they have taken part in the armed conflict, shall be respected and protected.

2. In all circumstances they shall be treated humanely and shall receive to the fullest extent practicable and with the least possible delay, the medical care and attention required by their condition. There shall be no distinction among them founded on any grounds other than medical ones.

#### **Article 8. Search**

Whenever circumstances permit and particularly after an engagement, all possible measures shall be taken, without delay, to search for and collect the wounded, sick and shipwrecked, to protect them against pillage and ill-treatment, to ensure their adequate care, and to search for the dead, prevent their being despoiled, and decently dispose of them.

#### **Article 9. Protection of medical and religious personnel**

1. Medical and religious personnel shall be respected and protected and shall be granted all available help for the performance of their duties. They shall not be compelled to carry out tasks which are not compatible with their humanitarian mission.

2. In the performance of their duties medical personnel may not be required to give priority to any person except on medical grounds.

## **Article 10. General protection of medical duties**

1. Under no circumstances shall any person be punished for having carried out medical activities compatible with medical ethics, regardless of the person benefiting therefrom.
2. Persons engaged in medical activities shall neither be compelled to perform acts or to carry out work contrary to, nor be compelled to refrain from acts required by, the rules of medical ethics or other rules designed for the benefit of the wounded and sick, or this Protocol.
3. The professional obligations of persons engaged in medical activities regarding information which they may acquire concerning the wounded and sick under their care shall, subject to national law, be respected.
4. Subject to national law, no person engaged in medical activities may be penalized in any way for refusing or failing to give information concerning the wounded and sick who are, or who have been, under his care.

## **Article 11. Protection of medical units and transports**

1. Medical units and transports shall be respected and protected at all times and shall not be the object of attack.
2. The protection to which medical units and transports are entitled shall not cease unless they are used to commit hostile acts, outside their humanitarian function. Protection may, however, cease only after a warning has been given, setting, whenever appropriate, a reasonable time-limit, and after such warning has remained unheeded.

## **Article 12. The distinctive emblem**

Under the direction of the competent authority concerned, the distinctive emblem of the red cross, red crescent or red lion and sun on a white ground shall be displayed by medical and religious personnel and medical units, and on medical transports. It shall be respected in all circumstances. It shall not be used improperly.

## Part IV CIVILIAN POPULATION

### **Article 13. Protection of the civilian population**

1. The civilian population and individual civilians shall enjoy general protection against the dangers arising from military operations. To give effect to this protection, the following rules shall be observed in all circumstances.
2. The civilian population as such, as well as individual civilians, shall not be the object of attack. Acts or threats of violence the primary purpose of which is to spread terror among the civilian population are prohibited.
3. Civilians shall enjoy the protection afforded by this part, unless and for such time as they take a direct part in hostilities.

### **Article 14. Protection of objects indispensable to the survival of the civilian population**

Starvation of civilians as a method of combat is prohibited. It is therefore prohibited to attack, destroy, remove or render useless for that purpose, objects indispensable to the survival of the civilian population such as food-stuffs, agricultural areas for the production of food-stuffs, crops, livestock, drinking water installations and supplies and irrigation works.

### **Article 15. Protection of works and installations containing dangerous forces**

Works or installations containing dangerous forces, namely dams, dykes and nuclear electrical generating stations, shall not be made the object of attack, even where these objects are military objectives, if such attack may cause the release of dangerous forces and consequent severe losses among the civilian population.

### **Article 16. Protection of cultural objects and of places of worship**

Without prejudice to the provisions of the Hague Convention for the Protection of Cultural Property in the Event of Armed Conflict of 14 May 1954, it is prohibited to commit any acts of hostility directed against historic monuments, works of art or places of worship which constitute the cultural or spiritual heritage of peoples, and to use them in support of the military effort.

31.03.2020 12:10

Veaparandus. - Parandatud tekstiosa "works of art" Riigi Teataja seaduse § 10 lõike 2 alusel.

## **Article 17. Prohibition of forced movement of civilians**

1. The displacement of the civilian population shall not be ordered for reasons related to the conflict unless the security of the civilians involved or imperative military reasons so demand. Should such displacements have to be carried out, all possible measures shall be taken in order that the civilian population may be received under satisfactory conditions of shelter, hygiene, health, safety and nutrition.

2. Civilians shall not be compelled to leave their own territory for reasons connected with the conflict.

## **Article 18. Relief societies and relief actions**

1. Relief societies located in the territory of the High Contracting Party, such as Red Cross (Red Crescent, Red Lion and Sun) organizations may offer their services for the performance of their traditional functions in relation to the victims of the armed conflict. The civilian population may, even on its own initiative, offer to collect and care for the wounded, sick and shipwrecked.

2. If the civilian population is suffering undue hardship owing to a lack of the supplies essential for its survival, such as food-stuffs and medical supplies, relief actions for the civilian population which are of an exclusively humanitarian and impartial nature and which are conducted without any adverse distinction shall be undertaken subject to the consent of the High Contracting Party concerned.

## Part V FINAL PROVISIONS

### **Article 19. Dissemination**

This Protocol shall be disseminated as widely as possible.

### **Article 20. Signature**

This Protocol shall be open for signature by the Parties to the Conventions six months after the signing of the Final Act and will remain open for a period of twelve months.

### **Article 21. Ratification**

This Protocol shall be ratified as soon as possible. The instruments of ratification shall be deposited with the Swiss Federal Council, depositary of the Conventions.

### **Article 22. Accession**

This Protocol shall be open for accession by any Party to the Conventions which has not signed it. The instruments of accession shall be deposited with the depositary.

### **Article 23. Entry into force**

1. This Protocol shall enter into force six months after two instruments of ratification or accession have been deposited.
2. For each Party to the Conventions thereafter ratifying or acceding to this Protocol, it shall enter into force six months after the deposit of such Party of its instrument of ratification or accession.

### **Article 24. Amendment**

1. Any High Contracting Party may propose amendments to this Protocol. The text of any proposed amendment shall be communicated to the depositary which shall decide, after consultation with all the High Contracting Parties and the International Committee of the Red Cross, whether a conference should be convened to consider the proposed amendment.
2. The depositary shall invite to that conference all the High Contracting Parties as well as the Parties to the Conventions, whether or not they are signatories of this Protocol.

### **Article 25. Denunciation**

1. In case a High Contracting Party should denounce this Protocol, the denunciation shall only take effect six months after receipt of the instrument of denunciation. If, however, on the expiry of six months, the denouncing Party is engaged in the situation referred to in Article 1, the denunciation shall not take effect before the end of the armed conflict. Persons who have been deprived of liberty, or whose liberty has been restricted, for reasons related to the conflict shall nevertheless continue to benefit from the provisions of this Protocol until their final release.

2. The denunciation shall be notified in writing to the depositary, which shall transmit it to all the High Contracting Parties.

#### **Article 26. Notifications**

The depositary shall inform the High Contracting Parties as well as the Parties to the Conventions, whether or not they are signatories of this Protocol, of:

- (a) signatures affixed to this Protocol and the deposit of instruments of ratification and accession under Articles 21 and 22;
- (b) the date of entry into force of this Protocol under Article 23; and
- (c) communications and declarations received under Article 24.

#### **Article 27. Registration**

1. After its entry into force, this Protocol shall be transmitted by the depositary to the Secretariat of the United Nations for registration and publication, in accordance with Article 102 of the Charter of the United Nations.

2. The depositary shall also inform the Secretariat of the United Nations of all ratifications, accessions and denunciations received by it with respect to this Protocol.

#### **Article 28. Authentic texts**

The original of this Protocol, of which the Arabic, Chinese, English, French, Russian and Spanish texts are equally authentic shall be deposited with the depositary, which shall transmit certified true copies thereof to all the Parties to the Conventions.